

NOTITIE

aan	Gemeente West Maas en Waal	Postbus 75,
t.a.v.	dhr. P. van Mil	4140 AB Leerdam
van	dhr. R.R. Heeres	Prins Mauritsstraat 17,
datum	24 juni 2019	4141 JC Leerdam
referentie	1805612A00-N19-097	T +31 88 99 04 800
onderwerp	overwegingen en kanttekeningen bij rapportage Onderzoek grondstromen GBT Over de Maas	

Inleiding

Deze notitie behoort bij de rapportage “Onderzoek toepassing grondstromen Grootchalige Bodemtoepassing Over de Maas” (kenmerk 1805612A00-R19-676, d.d. 24 juni 2019). Het onderzoek betreft een administratief onderzoek uitgevoerd op 25 toepassingsmeldingen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) voor de toepassing van grond of baggerspecie in de grootschalige bodemtoepassing (GBT) Over de Maas.

De rapportage van het administratief onderzoek beperkt zich voornamelijk tot de feitelijke bevindingen van het onderzoek. Aanvullend op de rapportage zijn in deze notitie zijn onze mening, nadere overwegingen en kanttekeningen bij een aantal zaken uit het onderzoek weergegeven.

Toetsing 25 partijen

Ondanks dat het zwaartepunt van de bekeken toepassingsdossiers ligt op partijen grond en baggerspecie afkomstig uit het buitenland geeft de inventarisatie een goed beeld van de administratie van de grootschalige toepassing van grond- en baggerspecie in het project Over de Maas.

De bij de beheerder van de GBT Over de Maas en Rijkswaterstaat opgevraagde dossiers geven inzicht in de praktijk van de toepassingsmeldingen.

Melding toepassing Besluit bodemkwaliteit

Uit de dossiers blijkt dat door de melder, met uitzondering van de dikte en laag van toepassing, altijd het door de wetgever vereiste minimum aan gegevens wordt ingevuld. Hoewel wettelijk verplicht is het niet bezwaarlijk dat de gegevens niet zijn ingevuld omdat de GBT Over de Maas een put betreft met een vastgestelde diepte die tot een vastgestelde hoogte wordt aangevuld en dan wordt afgewerkt met een 3 m dikke leeflaag. De vermelding of een partij ‘in de kern’ of ‘in de leeflaag’ wordt verwerkt volstaat.

Niet wettelijk verplichte gegevens zijn niet ingevuld omdat deze niet wettelijk verplicht zijn en/of omdat deze op dat moment niet beschikbaar zijn bij de melder. De bij melding aanvullend gevraagde gegevens worden op een later tijdstip, bij toepassing, alsnog opgevraagd/verkregen door Rijkswaterstaat. Deze later verkregen data worden echter niet verwerkt/toegevoegd aan het Bbk dossier.

Doordat het meldsysteem, behalve de niet toereikend verklaring van een melding, geen terugmelding kent over het al dan niet toepassen van (een deel van) de toereikend verklaarde meldingen geeft het meldingen-dossier van Rijkswaterstaat geen informatie over de omvang van de daadwerkelijk toegepaste partijen grond/baggerspecie.

Het ‘openbare’ Bbk-meldingsdossier geeft geen volledig beeld van de daadwerkelijk toegepaste partijen en hoeveelheden. Om dit beeld te krijgen is men afhankelijk van de administratie van de exploitant en/of de handhaver (i.c. Rijkswaterstaat).

rps.nl

Milieuhygiënische verklaringen

Bij de toepassingsmeldingen voor de toepassingen in de GBT Over de Maas is gebruik gemaakt van een partijkeuring, een waterbodemonderzoek dan wel een productcertificaat als milieuhygiënische verklaring (MHV). In het onderzoek is de MHV in 23 van de 25 bekeken meldingsdossiers, al dan niet na aanvullende argumentatie/onderzoek, door Rijkswaterstaat akkoord bevonden.

Toch wordt gesteld dat elk van de gebruikte soorten MHV tekortkomingen heeft. Hierdoor is ofwel de herkomst niet transparant, kan er getwijfeld worden over de geleverde kwaliteit (chemisch-analytische samenstelling) en/of zijn er onduidelijkheden met betrekking tot de omvang van de partij

Partijkeuring

Doordat voor depotkeuringen geen en voor in-situ keuringen een alleen een beperkt vooronderzoek voorgeschreven is in de oude BRL SIKB 1000, protocol 1001 ontbreekt soms belangrijke informatie met betrekking tot de herkomst en het hiermee samenhangend te gebruiken parameterpakket.

Nu is, ongeacht de herkomst, over het algemeen gekozen voor een standaard parameterpakket. Voor het bevoegd gezag is dan niet te controleren of hiermee alle mogelijke verontreinigingen in beeld worden gebracht¹.

Deze tekortkoming is gerepareerd met de inwerkingtreding van de nieuwe versie van de BRL SIKB 1000 en het onderliggende protocol 1001 op 30 november 2018. Hierin is voorschreven dat voor de partijen grond en/of baggerspecie een vooronderzoek conform NEN 5725 (grond) of NEN 5717 (baggerspecie) uitgevoerd moet worden. Wel is het zo dat de oude versie van de BRL en het protocol, in combinatie met het bijbehorende wijzigingsblad, nog tot 1 april 2020 gebruikt kunnen worden. Hierbij is het vooronderzoek dus nog niet verplicht.

In de huidige situatie wordt, ook voor buitenlandse partijen, gekozen voor een van de Nederlandse Standaard parameterpakketten. Dit is ook toegestaan, maar deze zijn eigenlijk specifiek toegesneden op de Nederlandse situatie. Het zou dan bij partijen uit het buitenland beter verdedigbaar zijn om te kiezen voor een combinatie van een "Nederlands" en een in het land van herkomst geldend standaard pakket".

Bij 1 van de 12 partijkeuringen vertegenwoordigd in dit onderzoek lijkt één partijkeuring op basis van de omschrijving van herkomst betrekking te hebben op een samengestelde partij. De samengestelde partij is op de locatie van keuring ontstaan uit een recyclingproces waarbij partijen worden gezeefd en ontdaan van grove bestanddelen. Als de omschrijving door ons juist geïnterpreteerd wordt had deze partij niet geaccepteerd mogen worden. De samenvoeging is alleen toegestaan onder de BRL 9335.

Verkendend waterbodemonderzoek

De te onderzoeken locatie (partij baggerspecie) moet in het vooronderzoek NEN 5717:2009 bij het waterbodemonderzoek in de horizontaal en verticaal afgebakend worden (normatieve bijlage A, controlelijst vooronderzoek). Deze afbakening is in de rapporten, aanwezig in de dossiers, enerzijds niet volledig dan wel niet duidelijk herleidbaar. Hierdoor ontbreekt een relatie met de op het meldingsformulier genoemde hoeveelheden toe te passen baggerspecie. Wanneer dan ook slechts een deel van de in het onderzoek onderzochte (deel)locaties wordt gemeld voor toepassing is het nog lastiger herleidbaar.

---

¹ Rijkswaterstaat handhaving heeft de mogelijkheid om bij twijfel over de resultaten en/of volledigheid van het parameterpakket in de MHV zelf monsters te nemen en te laten analyseren. Van betreffende mogelijkheid wordt ook daadwerkelijk gebruik gemaakt.

De locatie is over het algemeen wel globaal beschreven en met een contour aangegeven op een overzichtstekening maar de lengte, breedte (oppervlakte), en te baggeren laagdikte zijn vaak niet of slechts deels benoemd in de tekst van de rapportage.

In totaal zijn in het onderzoek zes waterbodemonderzoek vertegenwoordigd. In één onderzoek voldoet de afbakening aan de gestelde eisen. In de overige 5 onderzoeken voldoet het niet aan één of beide van onderstaande eisen.

- In twee gevallen is de diepte/dikte van de uiteindelijk te baggeren laag, is niet gedefinieerd.
- In vier gevallen is in rapporten waarbij het onderzoek is uitgevoerd conform de strategie overig water, lintvormig, de te onderzoeken watergang op basis van de lengte opgedeeld in monstervakken zonder hierbij een breedte en/of lengte afzonderlijke vakken zijn vermeld.

Dit kan (deels) ondervangen worden door de melder (die hoeveelheden opgeeft als hierover niets staat in de rapportage) verplicht een nadere onderbouwing te laten geven van de toe te passen hoeveelheid (eventueel met een bandbreedte).

Als uit het vooronderzoek geen specifieke parameter naar voren komt wordt voor het chemisch-analytisch onderzoek gekozen voor één van de in de norm genoemde standaard parameter pakketten. Dit is ook toegestaan, maar deze zijn eigenlijk specifiek toegesneden op de Nederlandse situatie. Het zou dan bij partijen uit het buitenland beter verdedigbaar zijn om te kiezen voor een combinatie van een "Nederlands" en het in het land van herkomst ter plaatse geldende standaard pakket voor de betreffende situatie.

Productcertificaat BRL SIKB 9335

Bij de productcertificaten moet vertrouwd worden op de op het certificaat vermelde kwaliteit en de op de leveringsbon vermelde hoeveelheden. De oorsprong van de partij is dan feitelijk de certificaathouder. De achterliggende oorsprong en/of samenstelling uit deelpartijen is bekend bij de certificaathouder.

Bij de vijf onder productcertificaat gemelde partijen is bij twee de melding toereikend verklaart op basis van het certificaat, terwijl dit (achteraf) niet had gemogen. Dit had niet gemogen omdat deze niet voldeden aan de wettelijk gestelde minimum vereisten.

Bij de overige drie partijen is op het moment van melden geen (geldig) productcertificaat beschikbaar waarna de meldingen zijn beoordeeld op de achterliggende MHV (een partijkeuring op een samengestelde partij, conform protocol 1001). Wat opvalt is dat twee van de drie van deze meldingen in eerste instantie 'niet toereikend' zijn beoordeeld op basis van de MHV. Pas na aanvullende argumentatie, over de afwezigheid van de verdenking op asbest, zijn de meldingen toereikend verklaard. Bij de derde partij is uiteindelijk 37% minder geleverd dan gemeld op basis van de partijkeuring, hetgeen erop duidt dat de gemelde partij voor toepassing gesplitst is.

Splitsing van partijen is toegestaan onder de BRL 9335-1, maar dan moet hiervan melding gemaakt worden op de afleverbon bij het certificaat. Hierop moet ook vermeld worden door wie de splitsing is uitgevoerd. Doordat het Bbk dossier geen leveringsdocumenten bevat is dit niet controleerbaar.

Herkomst partijen grond en baggerspecie

Op basis van de toepassingsmeldingen is het mogelijk een globaal inzicht te verkrijgen van de oorsprong van de toegepaste partijen. De in-situ partijkeuringen en waterbodemonderzoeken geven hierbij het meest betrouwbare beeld in de oorsprong. Bij partijkeuring van grond/baggerspecie in depot is de exacte oorsprong van de partij vaak al minder duidelijk. Bij de grond/baggerspecie geleverd onder een productcertificaat wordt de producent als nieuwe bron aangeduid. De achterliggende oorsprong van de (deel)partijen waaruit de onder productcertificaat geleverde partijen bestaan gaat hiermee verloren.

Kwaliteit toegepaste grondstromen

Op basis van de 25 bekeken dossiers blijkt dat de 23 toegepaste partijen voldoen aan de toepassingseisen gesteld aan de toepassing in een GBT in een oppervlaktewaterlichaam. De partijen grond voldoen aan de bodemkwaliteitsklasse Industrie en de partijen baggerspecie aan de waterbodemkwaliteitsklasse B. Slechts incidenteel voldoet (een deel van) de toegepaste partij aan een bodem- en/of waterbodemkwaliteitsklasse die 'beter' is (wonen/klasse A).

Hierbij is veel afhankelijk van het feit of de in de MHV gebruikte standaard "Nederlandse" analysepakketten alle relevante parameters dekken. Op basis van het huidige onderzoek op 25 dossiers kunnen hier enige vraagtekens bij gezet worden.

Over het algemeen geldt dat de keuze voor de gebruikte analysepakketten niet of nauwelijks beargumenteerd is. Conform de norm mag, wanneer uit het historisch vooronderzoek niets naar voren komt, gekozen worden voor één van de standaard pakketten. De keuze voor een bepaald standaard analysepakket is in de bekeken dossiers vaak (16 van de 25) niet beargumenteerd.

Voor de partijen uit het buitenland geldt dat plaatselijk mogelijk andere standaard analysepakketten van toepassing zijn. Een combinatie van een "Nederlands" en het in het land van herkomst geldende standaard pakket zouden hier meer voor de hand liggen. Dit omdat voor onderzoek op 'Nederlandse' partijen geldt dat hier de standaard pakketten aangevuld moeten worden met parameters die lokaal mogelijk relevant zijn vanuit (historische) bedrijfsactiviteiten en/of calamiteiten.

Ook bij de 'Nederlandse' partijen kan, met name bij de depotkeuringen, door het ontbreken van vooronderzoek in een aantal gevallen een vraagteken bij de keuze voor een standaardpakket gezet worden. Het vooronderzoek was hier voordien niet verplicht onder de BRL SIKB 1000, protocol 1001. In het nieuwe protocol is het uitvoeren van vooronderzoek verplicht, maar er mag nog tot 1 april 2020 gebruik gemaakt worden van het 'oude' protocol.

Inzicht in de Omvang van de toegepaste grondstromen

De omvang van de toegepaste grondstromen is, op basis van de dossiers behorende bij de toepassingsmeldingen, niet herleidbaar. De gemelde hoeveelheden hoeven niet overeen te komen met de daadwerkelijk toegepaste hoeveelheden.

- Partijen kunnen de gemelde hoeveelheid (beperkt) over- en/of onderschrijden, door meetfouten in het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de MHV;
- Partijen worden uiteindelijk niet (geheel) geleverd.

Het tweede punt doet zich met name voor wanneer een leverancier een commercieel aantrekkelijker optie heeft de partij af te zetten ten opzichte van de voorgenomen toepassing.

Dat bovenstaande zich voordoet blijkt ook uit de uitgevoerde analyse. In een aantal gevallen is fors minder geleverd dan vooraf is gemeld, waardoor de totaal geleverde hoeveelheid uiteindelijk 39% lager ligt dan oorspronkelijk gemeld.

De daadwerkelijke omvang is alleen te herleiden uit de administratie van de beheerder (niet publiek toegankelijk) en indirect uit het handhavingss dossier van Rijkswaterstaat. In dit dossier bevindt zich de wekelijks door de beheerder van de GBT aan te leveren planning waarin ook de daadwerkelijk aan te leveren omvang van de (deel)partijen is vermeld. Aan de hand hiervan is het mogelijk de totale omvang van de aangeleverde grondstromen/partijen te herleiden.

datum: 24 juni 2019
onze ref.: 1805612A00-N19-097

Controle EVOA beschikingsnummer

Betreffende controle is alleen relevant bij de toepassing van partijen grond/baggerspecie uit het buitenland. De EVOA beschikingsnummers zijn geen wettelijk verplicht onderdeel van de toepassingsmelding. Het kan zijn dat het beschikingsnummer op moment van de toepassingsmelding nog niet is afgegeven.

De EVOA-beschikingsnummers blijken in wel alle gevallen beschikbaar. Het bevoegd gezag (i.c. Rijkswaterstaat) beschikt uiteindelijk over betreffende nummers, maar krijgt/heeft hier pas inzicht in na aanlevering van de wekelijkse planning met daarop de gegevens van de op dat moment toe te passen partijen.

Beantwoording onderzoeksvraag en verdiepingsvragen

Op basis van de Bbk dossiers met toepassingsmeldingen kan een indicatie verkregen worden van de in de GBT Over de Maas toegepaste partijen grond en baggerspecie. Het is niet (voor alle partijen) mogelijk de gehele keten van productie/ontgraving tot en met toepassing terug te volgen.

Ondanks dat er veel vraagtekens blijven bestaan zijn er geen aanwijzingen dat er grond en/of baggerspecie wordt toegepast die er uiteindelijk (miliehygiënisch gezien) niet toegepast zou mogen worden. Wel is er om onzekerheden bij omwonenden weg te nemen meer transparantie nodig.

Met de laatste wijzigingen in de Regeling bodemkwaliteit wordt een aantal hiaten op het gebied van vooronderzoek en splitsing van partijen op termijn opgelost. Er zou dan een beter inzicht moeten bestaan in de herkomst en de keuze van een parameterpakket waarop de MHV is gebaseerd.

Punt van zorg blijven de afbakening en relatie met de omvang bij het gebruik van waterbodemonderzoeken (NEN 5720) als MHV. Ook het gebruik van de productcertificaten als bewijsmiddel kan vraagtekens oproepen, zeker als blijkt dat in twee van de drie gevallen aanvullende vragen worden gesteld wanneer de partij niet op basis van het productcertificaat maar op basis van de achterliggende partijkeuring wordt beoordeeld.

De bij de GBT Over de Maas aangeboden partijen blijken, met uitzondering van de toepassingen vóór 2014, over het algemeen niet afkomstig uit de regio (watersysteem of bodembeheersgebied) hetgeen bijdraagt aan de onzekerheden bij omwonenden en gemeente.

Hoewel de keuze voor één van de standaardpakketten, al dan niet aangevuld met locatie specifieke parameters is toegestaan binnen de vigerende normdocumenten kan hier in een aantal gevallen zeker een vraagteken bij geplaatst worden (zie voorgaande paragraaf "miliehygiënisch bewijsmiddel").

Doordat de keuze voor de parameterpakketten gebruikt bij het opstellen van de MHV's vaak niet of slecht onderbouwd worden is niet te bepalen of alle risico's met betrekking tot verontreinigende parameters op de locatie van herkomst afgedekt zijn. De vraag of partijen afkomstig zijn uit een zoet of zout milieu kan voor de 25 bekeken dossiers niet beantwoord worden. Op basis van de globale locatie van herkomst omschrijving zou deze vraag echter voor 3 dossiers relevant kunnen zijn.

Conclusie

Bij de handhaver (Rijkswaterstaat) en beheerder van de GBT bestaat een vollediger beeld van de in de GBT Over de Maas toegepaste partijen grond en baggerspecie dan het Bbk meldingsdossier doet vermoeden. Veel van deze informatie is onderdeel van het handavingsdossier (Rijkswaterstaat) en de grondstromen-administratie (beheerder) en is geen onderdeel van het Bbk dossier.